

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΣΙΜΙΣΚΗ & ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ ΓΩΝΙΑ ΤΗΛ : 270727 – 222594
ΑΡΤΑΚΗΣ 12 – Κ. ΤΟΥΜΠΑ ΤΗΛ : 919113 – 949422

www.syghrono.gr

ΕΠΩΝΥΜΟ: .....

ΟΝΟΜΑ: .....

ΤΜΗΜΑ: .....

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: .....

Διαγώνισμα Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου

Διονύσιος Σολωμός, Ο Κρητικός

5. [22]

Εχαμογέλασε γλυκά στον πόνο της ψυχής μου,
Κι εδάκρυσαν τα μάτια της, κι έμοιαζαν της καλής μου.
Εχάθη, αλιά μου! αλλ' άκουσα του δακρύου της ραντίδα
Στο χέρι, πού 'χα σηκωτό μόλις εγώ την είδα.

5 — Εγώ από κείνη τη στιγμή δεν έχω πλια το χέρι,
Π' αγνάντευεν Αγαρηνό κι εγύρευε μαχαίρι·
Χαρά δεν του 'ναι ο πόλεμος· τα' απλώνω του διαβάτη
Ψωμοζητώντας, κι έρχεται με δακρυσμένο μάτι·
Κι όταν χορτάτα δυστυχιά τα μάτια μου ζαλεύουν

10 Αργά, κι ονειράτα σκληρά την ξαναζωντανεύουν,
Και μέσα σ' άγριο πέλαγο τ' αστροπελέκι σκάει,
Κι η θάλασσα να καταπιεί την κόρη αναζητάει,
Ευπνώ φρενίτης, κάθομαι, κι ο νους μου κινδυνεύει,
Και βάνω την παλάμη μου, κι αμέσως γαληνεύει. -

15 Τα κύματα έσχιζα μ' αυτό, τ' άγρια και μυρωδάτα,
Με δύναμη πού δεν είχα μήτε στα πρώτα νιάτα,
Μήτε όταν εκροτούσαμε, πετώντας τα θηκάρια,
Μάχη στενή με τους πολλούς ολίγα παλληκάρια,
Μήτε όταν τον μπομπο - Ίσούφ και τς άλλους δύο βαρούσα

20 Σύρριζα στη Λαβύρινθο π' αλαίμαργα πατούσα.
Στο πλέξιμο το δυνατό ο χτύπος της καρδιάς μου
(Κι αυτό μου τ' αυξαιν') έκρουζε στην πλευρά της κυράς μου.

.....
.....

Αλλά το πλέξιμ' άργουνε και μου τ' αποκοιμούσε
Ηχός, γλυκύτατος ηχός, σπού με προβοδούσε.

25 Δεν είναι κορασιάς φωνή στα δάση που φουντώνουν,
Και βγαίνει τ' άστρο του βραδιού και τα νερά θολώνουν,

Και τον κρυφό της έρωτα της βρύσης τραγουδάει,
 Του δέντρου και του λουλουδιού πού ανοίγει και λυγάει·
 Δεν είν' αηδόνι κρητικό, που σέρνει τη λαλιά του
30 Σε ψηλούς βράχους κι άγριους όπ' έχει τη φωλιά του,
 Κι αντιβουίζει ολονυχτίς από πολλή γλυκάδα
 Η θάλασσα πολύ μακριά, πολύ μακριά η πεδιάδα,
 Όστε που πρόβαλε η αυγή και έλιωσαν τ' αστέρια,
 Κι ακούει κι αυτή και πέφτουν της τα ρόδα από τα χέρια
35 Δεν είν' φιαμπόλι το γλυκό, οπού τα' αγρίκαα μόνος
 Στον Ψηλορείτη όπου συχνά μ' ετράβουνεν ο πόνος
 Κι έβλεπα τ' άστρο τ' ουρανού μεσουρανίς να λάμπει
 Και του γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα κι οι κάμποι·
 Κι ετάραζε τα σπλάχνα μου ελευθερίας ελπίδα
40 Κι' έφώναζα: «ώ θεϊκιά κι όλη αίματα Πατρίδα!»
 Κι άπλωνα κλαίοντας κατ' αυτή τα χέρια με καμάρι·
 Καλή 'ν' η μαύρη πέτρα της και το ξερό χορτάρι.
 Λαλούμενο, πουλί, φωνή, δεν είναι να ταιριάζει,
 Ίσως δε σώζεται στη γη ήχος που να του μοιάζει
45 Δεν είναι λόγια· ήχος λεπτός .....
 Δεν ήθελε τον ξαναπεί ο αντίλαλος κοντά του.
 Αν είν' δεν ήξερα κοντά, αν έρχονται από πέρα·
 Σαν του Μαϊού τες ευωδιές γιόμιζαν τον αέρα,
 Γλυκύτετοι, ανεκδιήγητοι .....

50 Μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας και ο Χάρος.
 Μ' άδραχνεν όλη την ψυχή, και να 'μπει δεν ημύρει
 Ο ουρανός, κι η θάλασσα, κι η ακρογιαλιά, κι η κόρη
 Με άδραχνε, και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
 Τη σάρκα μου να χωριστώ για να τον ακλουθήσω.
55 Έπαψε τέλος, κι άδειασεν η φύσις κι η ψυχή μου,
 Πού εστέναξε κι εγιόμισεν ευθύς οχ την καλή μου·
 Και τέλος φθάνω στο γιαλό την αρραβωνιασμένη,
 Την απιθώνω με χαρά, κι ήτανε πεθαμένη.

Ερωτήσεις

1. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι ο *Κρητικός* είναι μια βαθύτατα λυρική σύνθεση.
 Ποια είναι τα στοιχεία που επιβεβαιώνουν τη θέση αυτή;
(μονάδες 15)
2. Να εξετάσετε τα χρονικά επίπεδα του αποσπάσματος.
(μονάδες 20)
3. Να βρείτε από ένα παράδειγμα για το καθένα από τα ακόλουθα σχήματα λόγου και να εξηγήσετε τη λειτουργικότητά τους: χιαστό, κύκλος, σχήμα συσσώρευσης, παρομοίωση, σχήμα συναισθησίας.
(μονάδες 20)

4. Ο Κρητικός, προκειμένου να προσδιορίσει την υφή του ανεκκλάλητου ηχού, κάνει τρεις αποφαιτικές παρομοιώσεις. Να προσδιορίσετε τα στοιχεία που είναι κοινά και στις τρεις.

(μονάδες 25)

5. Να διερευνήσετε το ρόλο της φύσης στην προσπάθεια του ανθρώπου να επιβιώσει, έτσι όπως την προσεγγίζουν ο Σολωμός κι ο Ελύτης.

Οδυσσεύς Ελύτης, Η πορεία προς το μέτωπο

Ξημερώνοντας τ' Αγιαννιού, με την αύριο των Φώτων, λάβαμε τη διαταγή να κινηθούμε πάλι μπροστά, για τα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες. Έπρεπε, λέει, να πιάσουμε τις γραμμές που κρατούσανε ως τότε οι Αρτινοί, από Χιμάρα ως Τεπελένι. Λόγω που εκείνοι πολεμούσανε απ' την πρώτη μέρα, συνέχεια, κι είχαν μείνει σκεδόν οι μισοί και δεν αντέχανε άλλο.

Δώδεκα μέρες κιόλας είχαμε μεις πιο πίσω, στα χωριά. Κι απάνω που συνήθιζε τ' αυτί μας πάλι στα γλυκά τριξίματα της γης, και δειλά συλλαβίζαμε το γάβγισμα του σκύλου ή τον αχό της μακρινής καμπάνας, να που ήταν ανάγκη, λέει, να γυρίσουμε στο μόνο αχολόι που ξέραμε: στο αργό και στο βαρύ των κανονιών, στο ξερό και στο γρήγορο των πολυβόλων.

Νύχτα πάνω στη νύχτα βαδίζαμε ασταμάτητα, ένας πίσω απ' τον άλλο, ίδια τυφλοί. Με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι από τη λάσπη, όπου, φορές, εκαταβούλιαζε ίσαμε το γόνατο. Επειδή το πιο συχνά ψιχάλιζε στους δρόμους έξω, καθώς μες στην ψυχή μας. Και τις λίγες φορές όπου κάναμε στάση να ξεκουραστούμε, μήτε που αλλάζαμε κουβέντα, μονάχα σοβαροί και αμίλητοι, φέγγοντας μ' ένα μικρό δαδί, μία μία εμοιραζόμασταν τη σταφίδα. Ή φορές πάλι, αν ήταν βολετό, λύναμε βιαστικά τα ρούχα και ξυνόμασταν με λύσσα ώρες πολλές, όσο να τρέξουν τα αίματα. Τι μας είχε ανέβει η ψείρα ως το λαιμό, κι ήταν αυτό πιο κι απ' την κούραση ανυπόφερτο. Τέλος, κάποτε ακουγότανε στα σκοτεινά η σφυρίχτρα, σημάδι ότι κινούσαμε, και πάλι σαν τα ζα τραβούσαμε μπροστά να κερδίσουμε δρόμο, πριχού ξημερώσει και μας βάλουνε στόχο τ' αεροπλάνα. Επειδή ο Θεός δεν κάτεχε από στόχους ή τέτοια, κι όπως το 'χε συνήθειο του, στην ίδια πάντοτε ώρα ξημέρωνε το φως.

Τότες, χωμένοι μες στις ρεματιές, γέρναμε το κεφάλι από το μέρος το βαρύ, όπου δε βγαίνουνε όνειρα. Και τα πουλιά μάς θύμωναν, που δε δίναμε τάχα σημασία στα λόγια τους - ίσως και που ασκημίζαμε χωρίς αιτία την πλάση. Άλλης λογής εμείς χωριάτες, μ' άλλω λογιά ξινάρια και σιδερικά στα χέρια μας, που ζορκισμένα να 'ναι.

(μονάδες 20)